

VICEPOSTULACIÓ DE L'OPUS DEI A ESPANYA
Diego de León, 14. 28006 Madrid

Aquest FULL INFORMATIU es publica amb l'aprovació de la
Congregació per a les Causes dels Sants

Segon semestre 1997

Dip. Leg.: B. 6.592-1988
LITOPLEX Indústria Gràfica sa - Manresa

**Beat JOSEPMARIA
ESCRIVÀ DE BALAGUER**
Fundador de l'Opus Dei

FULL INFORMATIU Núm. 20. BARCELONA

El Beat Josepmaria Escrivà de Balaguer nasqué a Barbastre (Espanya) el 9 de gener de 1902. Rebé l'ordenació sacerdotal a Saragossa el 28 de març de 1925.

El 2 d'octubre de 1928, a Madrid, fundà per inspiració divina l'Opus Dei, que ha obert als fidels un nou camí de santificació enmig del món, a través de l'exercici del treball professional ordinari i en l'acompliment dels propis deures personals, familiars i socials, essent així, en tots els ambients, ferment d'intensa vida cristiana. El 14 de febrer de 1930, el Beat Josepmaria Escrivà va entendre, amb la gràcia de Déu, que l'Opus Dei havia de desenvolupar també el seu apostolat entre les dones; i el 14 de febrer de 1943 fundà la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, inseparablement unida a l'Opus Dei. L'Opus Dei rebé l'aprovació definitiva de la Santa Seu el 16 de juny de 1950; i el 28 de novembre de 1982 fou erigit com a Prelatura personal, que era la forma jurídica desitjada i prevista pel Beat Josepmaria Escrivà.

Amb oració i penitència constants, amb l'exercici heroic de totes les virtuts, amb amorosa dedicació i infatigable sol·licitud envers totes les ànimes, i amb una donació contínua i incondicionada a la Voluntat de Déu, impulsà i guià l'expansió de l'Opus Dei per tot el món. Quan va retre la seva ànima a Déu, l'Opus Dei estava ja estès pels cinc continents, i comptava amb més de 60.000 membres de 80 nacionalitats, al servei de l'Església, amb el mateix esperit de

plena unió i veneració al Papa i als Bisbes, que va viure sempre el Beat Josepmaria Escrivà.

La Santa Missa era l'arrel i el centre de la seva vida interior. El sentit pregó de la seva filiació divina, mantingut en una contínua presència de Déu U i Trí, el duia a cercar en tot la identificació més completa amb Jesucrist, a tenir una devoció tendra i forta a la Mare de Déu i a Sant Josep, a un tracte habitual i confiat amb els Sants Àngels Custodis, i a ésser sembrador de pau i d'alegria per tots els camins de la terra.

Havia ofert la seva vida, repetides vegades, per l'Església i pel Pontífex Romà. El Senyor acollí aquest oferiment, i lliurà santament la seva ànima a Déu, a Roma, el 26 de juny de 1975, a la seva cambra de treball.

El seu cos reposa a l'Església Prelatícia de Santa Maria de la Pau -viale Bruno Buozzi 75, Roma-, acompanyat continuament per l'oració i per l'agraïment de les seves filles i dels seus fills, i de persones in comptables que, atretes per l'exemple i els ensenyaments del Fundador de l'Opus Dei, s'han acostat a Déu. La seva causa de canonització fou instruída a Roma el 19 de febrer de 1981. El Sant Pare Joan Pau II declarà el 9 d'abril de 1990 l'heroicitat de les seves virtuts cristianes, i el 6 de juliol de 1991 decretà el caràcter miraculós d'una curació atribuïda a la seva intercessió. El Fundador de l'Opus Dei va ser beatificat per S.S. Joan Pau II, a Roma, el 17 de maig de 1992.

ORACIÓ

Oh Déu, que concedireu al Beat Josepmaria, sacerdot, gràcies innumbrables, escollint-lo com a instrument fidelíssim per fundar l'Opus Dei, camí de santificació en el treball professional i en l'acompliment dels deures ordinaris del cristià: feu que jo sàpiga també convertir tots els moments i circumstàncies de la meua vida en ocasió d'estimar-vos, i de servir amb alegria i amb senzillesa l'Església, el Sant Pare i les ànimes, il·luminant els camins de la terra amb la lluminària de la fe i de l'amor; digneu-vos atorgar la canonització del Beat Josepmaria, i concediu-me per la seva intercessió el favor que us demano... (demani's). Així sia.

Parenostre, Avemaria, Glòria.

Aquest Full Informatiu es distribueix gratuïtament. Aquells que vulguin ajudar, amb les seves almoines, a les despeses d'edició d'aquesta publicació, poden enviar els donatius a la Vicepostulació de l'Opus Dei a Espanya, mitjançant gir postal o bé transferència al c/c. número 182-4017-57-18820005 del Banco Bilbao Vizcaya, agència urbana del carrer de Diego de León, 16, 28006 Madrid.

Agraïrem als nostres lectors que ens remetin els noms i adreces de les persones a les quals es pensi que els agradaria rebre aquest Full Informatiu o estampes del Beat Josepmaria Escrivà de Balaguer.

Portada: El Beat Josepmaria amb Mons. Álvaro del Portillo a Villa Tevere, Roma.

VERS EL JUBILEU DEL 2000

L'Església prepara la celebració dels 2000 anys del naixement de Crist, centre de la història, amb el Jubileu convocat pel Papa Joan Pau II. Aquest aniversari, que commemora la vinguda del Fill de Déu al món, ens situa davant del misteri central de la nostra salvació: «Vèncer el mal: això és la Redempció. Aquesta es realitza en el sacrifici de Crist (...) El Fill de Déu s'ha fet home, assumint un cos i una ànima en el si de la Verge, justament per això: per fer de si mateix el perfecte sacrifici redemptor»¹.

L'ALEGRIA DE LA CONVERSIÓ

El Sant Pare ens fa considerar que el mot "Jubileu" parla d'alegria, de joia: l'alegria de la conversió². Crist -fent-nos part d'Ell- ens lleva el pecat, ens fa fills de Déu i ens retorna a la intimitat amb el Pare. Cada cristià comprova en la seva pròpia vida com el perdó diví, que rep en el Sagrament de la Reconciliació, el porta a mirar endavant: és un nou inici. La conversió neix amb el dolor i la penitència pels pecats comesos, i és impregnada de l'esperança de viure en endavant com a fills de Déu i d'assolir l'herència -la felicitat- del Cel. Per això, al Beat Josepmaria li plaïa descriure el sant sagrament de la penitència com "el sagrament de l'alegria".

L'alegria que Crist ens comunica és patrimoni d'aquells que se senten fills de Déu i volen viure com a tals. Sant Agustí escriu que en el baptisme la iniquitat queda esborrada, però la debilitat hi roman³. L'home sempre necessita del metge diví. En una homilia del Beat Josepmaria podem llegir: «El Senyor no s'accontenta compartint: ho vol tot. I acostar-se una mica més a Ell vol dir estar disposat a una nova conversió, a una nova rectificació, a escoltar més atentament les seves inspiracions, els sants desigs que fa brollar en la nostra ànima, i a posar-los per obra»⁴.

Jubileu de l'any de la Redempció, 1983.

Amb el Dr. Javier Echevarría a Marsella davant de Notre-Dame De la Garde, 1958

Durant aquests anys de preparació immediata al Jubileu, el Sant Pare ens empeny a apropar-nos més a Crist –i, amb Ell, a l'Esperit Sant i al Pare–, per renèixer amb la seva gràcia. El Beat Josepmaria expressava amb força la realitat d'aquesta novetat de vida promesa al cristià: «Renova la teva alegria santa perquè, enfront de l'home que es desintegra sense Crist, s'alça l'home que ha ressuscitat amb Ell»⁵. En aquestes paraules ressona l'eco del crit amb què Sant Pau exhortava els fidels a la conversió: «Desperta, tu que dorms, aixeca't d'entre els morts i Crist t'il·luminarà»⁶.

El Senyor espera de nosaltres propòsits fermes per dur una vida coherent amb la fe, per portar a terme esforços concrets de millora. No oblidem que l'objectiu prioritari del Jubileu, assenyalat pel Sant Pare Joan Pau II, consisteix precisament en «l'enfortiment de la fe i del testimoni dels cristians»⁷.

COMUNICAR L'ALEGRIA

Una de les primeres manifestacions serà l'esforç de comunicar el tresor de l'alegria dels fills de Déu a totes les persones que treballen al nostre voltant. El Beat Josepmaria ha sintetitzat de forma incisiva la tasca del cristià que desitja correspondre amb obres a la crida apostòlica: «Conèixer Jesucrist, fer-lo conèixer, dur-lo a tot arreu»⁸. Apropar les ànimes a les fonts de la misericòrdia divina és obrir-los els horitzons d'una felicitat eterna que el món no pot donar.

La Mare de Déu, causa de la nostra alegria, ens ajudarà a dur a terme aquests desigs de santedat personal i d'apostolat: «Moltes conversions, moltes decisions de donació pròpia al servei de Déu han estat precedides d'una trobada amb Maria»⁹.

1 Carta ap. *Tertio millennio adveniente*, 10.XI.1994, n. 7.

2 Cfr. *ibidem*, n. 16.

3 Cfr. *Sermo 77*. Catecisme de l'Església Catòlica, nn. 1264 i 1426.

4 *És Crist que passa*, n. 58.

5 *Forja*, n. 476

6 *Ef 5*, 14.

7 Carta ap. *Tertio millennio adveniente*, n. 42.

8 *Beato Josemaría Escrivá, Fundador del Opus Dei*, publicat en ocasió de la beatificació, Roma 1992, p. 127.

9 *És Crist que passa*, n. 149.

PRIMER VIATGE A ROMA

UN VIATGE DIFÍCIL

Des de finals de febrer de 1946 el Dr. Álvaro del Portillo, que l'any 1975 succeiria el Fundador, es trobava a Roma per tramitar l'aprovació pontificia de l'Opus Dei. Amb aquesta finalitat, durant diversos mesos desplegà amb fe i diligència una activitat incansable. No obstant això, es feia necessària la presència del Fundador, perquè no es tractava d'assegurar fermesa jurídica a un projecte humà, sinó a un concret voler de Déu, del qual únicament el Beat Josepmaria era dipositari directe.

Álvaro li exposà per telegrama la conveniència d'anar a Roma. En la resposta, datada a Madrid el 13 de juny de 1946, el Beat Josepmaria, que aleshores estava greument malalt, escrivia: **Molt estimat Álvaro: Hem rebut el teu telegrama (...). No em fa cap gràcia el viatge que m'aconseilles: mai no he estat en pitjor disposició física (...). No obstant això, i decidit a no posar cap inconvenient a la voluntat de Déu, he fet arreglar els meus papers aquest mateix matí, per si de cas: si hi vaig, hi aniré com un farcell. Fiat¹. I, al final, afegia: Malgrat tot, si convé, no dubtis a posar un telegrama urgent: en Marià hi sortiria en el primer viatge. Demaneu per ell².**

Amb el Dr. Pedro Casciaro i Alberto Martínez Fausset.

A la terrassa de l'apartament de Piazza della Città Leonina.

nit, arribaren a Gènova, on els esperaven el Dr. Álvaro del Portillo i en Salvador Canals. L'endemà, a les 7:30 del matí, el Beat Josepmaria va celebrar la Santa Missa en una església de Gènova. Després, sortiren tots quatre cap a Roma. Era diumenge, 23 de juny de 1946.

PRIMERS DIES A ROMA

«A les 9:30 de la nit –escrigué en Josep Orlandis en un diari– veiem per primera vegada la cúpula de Sant Pere: i el Pare comença a resar el Credo en veu alta». Arribaren a la casa de la Piazza della Città Leonina on vivien alguns membres de l'Opus Dei. I continua en Josep: «Quan anem a dormir, el Pare es queda a la galeria que dóna sobre la Plaça de Sant Pere, davant la Basílica i el Palau Vaticà. I crec que allà, al costat de la tomba de Sant Pere i tan a prop del Sant Pare, hi degué passar quasi tota la nit». Efectivament, la primera nit romana del Beat, malgrat el viatge esgotador i les molèsties

El J.J. Sister en una fotografia de 1974.

La tarda del divendres 21 de juny el Beat, acompanyat per Josep Orlandis, salpà de Barcelona a bord del *J.J. Sister*. «El viatge començava molt bé –escrivia en Josep des de Roma–, però l'alegria duraria molt poc. Havent sopat començaren a sentir-se unes alarmants brandades que ens aconsellaren d'anar corrents al llit. El Pare diu que *el dimoni va posar la cua al Golf de Lleó* i va provocar la tempesta més formidable que recordo haver patit mai, malgrat el fet de ser illenc i vell amic de la Mediterrània. Vàrem passar 10 o 12 hores realment infernals»³. Per fi, el dissabte 22 de juny a la

físiques que patia, fou de vetlla i d'oració emocionada i plena d'amor al Papa i a l'Església.

L'endemà, 24 de juny, el Beat va celebrar per primera vegada la Santa Missa a Roma, a la casa de Piazza della Città Leonina. L'ajudà en Vladimír Vince, estudiant croat, el primer que rebé la crida a l'Opus Dei a Roma i que, anys més tard, seria ordenat sacerdot. Ja en aquesta primera diada romana, el Fundador començà a fer gestions relatives a l'aprovació pontifícia de l'Opus Dei. Fou també un dia que el Beat assaonà amb un sacrifici costós.

Havia arribat a Roma amb l'esperit del romeu, amb la il·lusió de realitzar el seu pelegrinatge *videre Petrum*, per veure Pere, com havia escrit anys enrere⁴. Des del primer moment de la seva arribada desitjava fervorosament anar a la basílica pontifícia, per pregar davant la tomba de l'Apòstol. No obstant, va voler posposar un dia el seu desig, oferint a Déu aquesta renúncia.

El matí del dia 25, va sortir de casa acompanyat per en Josep Orlandis. Va travessar la plaça de Sant Pere amb un gran recolliment. Quan entrà a la basílica, es va dirigir directament al creuer, on es venera la tomba de Sant Pere. Allí romangué pregant força estona. Només quan va acabar de fer-ho, ja de sortida, contemplà la resta de la basílica.

Aquell dia es va aconseguir el permís per reservar el Santíssim al Sagrari de la casa on vivien. Finalment, el dimecres 3 de juliol anota al seu diari: «Avui ja tenim el Senyor a casa. Un cop arreglats ahir els últims detalls, el Pare l'ha deixat aquest matí: el primer Sagrari de Roma!, és a dir, la primera veritable casa de Roma»⁵.

Roma també és la ciutat que guarda el major nombre de records dels primers cristians, pels quals el Beat Josepmaria sentia especial veneració: **Volem viure, vivim, la vida dels primers cristians**⁶, havia escrit el 1934. I, anys després, deia: **la manera més fàcil d'entendre l'Opus Dei és pensar en la vida dels primers cristians. Vivien a fons la seva vocació cristiana; buscaven seriosament la perfecció a la qual estaven cridats pel fet, senzill i sublim, del Baptisme**⁷. El 4 de juliol el Beat Josepmaria i el Dr. Del Portillo van celebrar la Santa Missa a les Catacumbes de Sant Calixt i també van visitar les de Sant Sebastiana.

El Cardenal Manuel Gonçalves Cerejeira, Patriarca de Lisboa, el Beat Josepmaria, el Dr. Álvaro del Portillo i el Dr. José Luis Múzquiz, a la terrassa de l'apartament de la Piazza della Città Leonina.

DUES AUDIÈNCIES HISTÒRIQUES

Un moment important de la primera estada romana del Beat fou l'audiència amb Mons. Montini, Substitut de la Secretaria d'Estat, que anys després esdevindria el Papa Pau VI. Va tenir lloc el 8 de juliol i el va acompanyar l'Álvaro, el qual va anotar al diari: «La conversa s'allarga prop de tres quarts d'hora. Hi ha moments que Mons. Montini s'emociona de veritat i se li humitegen els ulls. Ho comprèn tot perfectament. S'ofereix per a qualsevol cosa (...). Comenta que és un dia de gran alegria per a ell perquè, a causa de la seva posició, gairebé només ha de tenir notícia dels patiments de l'Església: persecucions, escàndols, zones molt extenses on no es pot dir ni una sola Missa... I que per això avui està més content, que li arriben noves tan bones i veu desigs tan grans de servir i estimar l'Església (...). Demanarà l'audiència amb el Sant Pare»⁸. El Beat Josepmaria recordava: **la primera mà amiga que vaig trobar aquí, a Roma, va ser la del Monsenyor Montini; la primera paraula d'estima per a l'Obra que es va sentir a Roma, la va dir ell**⁹.

Poc després, el 16 de juliol, festa de la Mare de Déu del Carme, va ser rebut per Pius XII. Sabedors de l'amor del Fundador de l'Opus Dei al Papa, ens podem imaginar l'emoció i l'alegria d'aquella audiència. El 1934 havia escrit: **Crist. Maria. El Papa. ¿No acabem**

d'indicar, amb tres paraules, els amors que són el compendi de tota la fe catòlica?¹⁰.

Amb la seguretat de veure's acompanyat per l'afecte i el suport del Sant Pare, el Beat Josepmaria va continuar insistint fins aconseguir, uns mesos més tard, el 24 de febrer de 1947, l'aprovació pontificia de l'Obra. Recordant aquells moments, va escriure més tard: **Era temps d'exercitar la paciència, de treballar sense descans, amb la mirada posada en Déu, només moguts pel gran desig de servir l'Església Santa**¹¹.

Juny de 1947: el Beat Josepmaria amb Álvaro del Portillo i José Luis Múzquiz.

- 1 ACP, RHF EF-460613-1. El Fundador de l'Opus Dei utilitzava molt sovint aquesta paraula llatina, "fiat" (faci's), per expressar el desig que s'acomplís la Voluntat de Déu, com la Mare de Déu a l'Anunciació: «Fiat mihi...», faci's en mi segons la teva paraula.
- 2 Marià era un dels noms de pila del Beat Josepmaria, que començà a utilitzar en la seva correspondència durant la guerra civil espanyola, per tal d'evitar riscos amb la censura.
- 3 ACP, RHF D-15441/6
- 4 Cfr. *Camí*, n. 520.
- 5 ACP, *Diari del pis de Piazza della Città Leonina*.
- 6 ACP, RHF D-21501, n. 21.
- 7 *Converses amb Mons. Escrivà*, n. 24
- 8 ACP, *Diari*, cit.
- 9 ACP, P01 VII-1963, p. 47.
- 10 ACP, RHF D-21500, n. 31
- 11 *Carta*, 25-I-1961, n. 20.

SOTA EL SEU IMPULS

CENTRE MÈDIC MONKOLE KINSHASA

UNA GREU NECESSITAT

Durant els darrers anys, la població de Kinshasa ha arribat a superar els 5 milions. La immigració en massa, instal·lada bàsicament als afores de la ciutat, ha desbordat de forma dramàtica la capacitat de les infraestructures de la capital. En els suburbis es troben a faltar els serveis essencials, especialment els sanitaris.

Per contribuir a paliar aquesta situació, el 1987 alguns fidels de la Prelatura de l'Opus Dei varen projectar crear a Mont Ngafula, una de les barriades perifèriques de Kinshasa, un centre d'assistència mèdica. L'abril del 1991 es va inaugurar Monkole. El dispensari va començar petit, però amb unes perspectives de treball immenses: cobrir les necessitats mèdiques, d'educació sanitària i primers auxilis en un barri d'expansió, i servir com a base d'un projecte assistencial de més envergadura.

De bon començament, Monkole ha dirigit les seves activitats sobretot a la població més necessitada. La història del Centre Mèdic està marcada pels ensenyaments del Beat Josepmaria, que mostrà que l'amor cristià ha de traduir-se en obres de servei. Els malalts, els pobres i els nens foren especialment objecte de la seva predilecció, com

Monkole contribueix a paliar la manca de serveis sanitaris en un barri perifèric de Kinshasa: Mont Ngafula.

recordava en recordar els primers anys de l'Opus Dei: L'Opus Dei nasqué entre els pobres de Madrid, als hospitals i als barris més miserables: i continuem atenent els pobres, els nens i els malalts. És una tradició que mai no s'interromprà a l'Obra¹. Els fidels de la Prelatura que començaren la tasca apostòlica al Congo, també tenen molt present que, com deia el Beat, un home o una societat que no reaccioni davant les tribulacions o les injustícies, i que no s'esforci per alleujar-les, no són un home o una societat a la mesura de l'amor del Cor de Crist².

SANITAT PER A TOTHOM

Per poder atendre més pacients, al Centre Mèdic Monkole s'hi ha afegit l'any 1995 una extensió, l'"antena" Eliba, situada en un altre barri extrem de Kinshasa, Kindele. Els seus objectius són mèdics i socials: alleugerir les greus necessitats sanitàries de la població i ocupar-se de la promoció humana de les persones que freqüenten l'ambulatori. Amb aquesta finalitat, els habitants de la zona són atesos per un equip d'infermeres i, setmanalment, reben la visita d'un metge de Monkole. A l'"antena" s'imparteixen també cursos d'higiene, d'alfabetització, i d'altres tasques de caire familiar. A finals de 1996, s'ha obert una altra "antena" similar a Kimbondo, un barri rural desproveït també de serveis mèdics. Alguns estudiants de Medicina, guiats pel personal de Monkole, van realitzar prèviament una activitat de promoció per sensibilitzar els habitants d'aquella zona.

Paral·lelament, a Monkole es realitzen programes de prevenció de malalties en nens en edat escolar. El personal sanitari del Centre recorre una vintena d'unitats escolars, des de les quals aconsegueix atendre uns 13.000 alumnes i impartir educació sanitària a quasi 500 professors.

Els objectius d'Eliba són, alhora, mèdics i socials.

El juny de 1997, s'ha inaugurat el Centre de Protecció Materno-Infantil. Amb aquesta ampliació, es duplica la superfície de les instal·lacions actuals. El nou edifici disposa d'una zona de maternitat i una altra d'hospitalització, amb una vintena de llits.

Totes aquestes iniciatives estan integrades dins del projecte d'organització sanitària regional, anomenat *Sanitat per a Tothom - Kinshasa*. Durant la recent guerra a la República del Congo, el Centre Mèdic ha format part d'una cèl·lula de coordinació d'urgències, prevista per alleugerir les conseqüències del conflicte.

INSTITUT D'INFERMERIA

El Beat Josepmaria donava molta importància al paper decisiu de les infermeres en la vida de tot centre sanitari, no solament perquè, amb el seu treball, alleugereixen els dolors del proïsme, sinó també perquè els ajuden espiritualment amb el patiment. El 1972, a Portugal, li deia a una infermera: **T'aconsejo fer un somriure, quan ja no puguis més perquè estàs cansadíssima, i realitzar aquells serveis per amor de Déu, com si fos a Crist mateix. Així et trobaràs que, a l'hora del judici, el Senyor et dirà: tot el que vas fer per aquelles criatures, ho has fet per mi. Quina alegria! Supera't, doncs, per no tenir mal humor i per fer amb sentit sobrenatural tot el teu treball (...). Tingues cura que ningú no se'n vagi a l'altre món sense haver rebut els Sagraments: és el bé més gran que els pots fer³.**

L'octubre de 1997, Monkole obrirà també un Institut Superior de Ciències de la Infermeria (ISSI), on es graduaran unes cinquanta alumnes cada any: una altra iniciativa que contribuirà a resoldre una necessitat patent del sistema sanitari nacional.

A Eliba, extensió de Monkole situada en un altre barri extrem de Kinshasa, Kindele.

L'amor cristià s'ha de traduir en obres de servei.

1 AGP, RHF D-21502, n. 57.
2 *És Crist que passa*, n. 167.
3 AGP, PO4 1972, I, pp. 245-246.

TEXTOS DEL BEAT

JESUCRIST I LA CONVERSIÓ

Crist, amb la seva Encarnació, amb la seva vida de treball a Natzaret, amb la seva predicació i miracles per les terres de Judea i de Galilea, amb la seva mort a la Creu, amb la seva Resurrecció, és el centre de la creació. Primogènit i Senyor de tota criatura.

La nostra missió de cristians és proclamar aquesta Reialesa de Crist, anunciar-la amb la nostra paraula i amb les nostres obres. El Senyor vol que els seus siguin a totes les cruïlles de la terra. Aquests cristians, per tant, han de dur Crist a tots els àmbits on es desenvolupen les tasques humanes: a la fàbrica, al laboratori, al treball de la terra, al taller de l'artesà, als carrers de les grans ciutats i a les senderes de muntanya (...).

Cada cristià ha de fer Crist present entre els homes; ha d'obrar de tal manera que els qui el tractin percebin el *bonus odor Christi*, la bona olor de Crist; ha d'actuar de manera que a través de les accions del deixeble hom pugui descobrir el rostre del Mestre. (És Crist que passa, 105).

El cristià ha de manifestar-se autèntic, veraç, sincer en totes les seves obres. En la seva conducta ha de translluir-se un esperit: el de Crist. Si hi ha ningú que en aquest món tingui l'obligació de mostrar-se conseqüent, és el cristià, per tal com ha rebut en dipòsit, per a fer fructificar aquest do, la veritat que allibera, que salva. Pare, em preguntareu, i com assoliré aquesta sinceritat de vida? Jesucrist ha lliurat a la seva Església tots els mitjans necessaris: ens ha ensenyat a pregar, a tractar amb el seu Pare Celestial; ens ha enviat el seu Esperit, el Gran Desconegut, que actua en la nostra ànima; i ens ha deixat aquests signes visibles de la gràcia que són els Sagraments. Fes-los servir. Intensifica la teva vida de pietat. Fes oració cada dia. I no enretiris mai les espatlles de la càrrega gustosa de la Creu del Senyor. (Amics de Déu, 141).

El cristià se sap empeltat en Crist pel Baptisme; habilitat a lluitar per Crist, per la Confirmació; cridat a obrar en el món per la participació en la funció reial, profètica i sacerdotal de Crist; fet una sola cosa en Crist per l'Eucaristia, sagrament de la unitat i de l'amor. Per això, com Crist, ha de viure de cara als altres homes, mirant amb amor tots i cadascun dels qui el volten, i la humanitat entera.

La fe ens mena a reconèixer Crist com a Déu, a veure'l com el nostre Salvador, a identificar-nos-hi, obrant com Ell va obrar (...). No és possible separar en Crist el seu ésser de Déu-Home i la seva funció de Redemptor. El Verb es féu carn i vingué a la terra *ut omnes homines salvi fiant*, per salvar tots els homes. Amb les nostres misèries i limitacions personals, som uns altres Cristos, el mateix Crist, cridats també a servir tots els homes. (És Crist que passa, 106).

El cristianisme no és un camí còmode: no n'hi ha prou d'estar a l'Església i deixar que passin els anys. En la vida nostra, en la vida dels cristians, la conversió primera –aquest moment únic, que cadascú recorda i en el qual hom veu clarament allò que el Senyor ens demana– és important; però encara són més importants, i més difícils, les successives conversions. I per tal de facilitar el treball de la gràcia divina amb aquestes conversions successives, cal mantenir l'ànima jove, invocar el Senyor, saber escoltar, haver descobert allò que va malament, demanar perdó (...).

El Senyor ens escolta per intervenir, per ficar-se en la nostra vida, per deslliurar-nos del mal i omplir-nos de bé: *eripiam eum et glorificabo eum*, el deslliuraré i el glorificaré, diu de l'home. Esperança de glòria, per tant: ja tenim aquí, com altres vegades, el començament d'aquest moviment íntim, que és la vida espiritual. L'esperança d'aquesta glorificació accentua la nostra fe i estimula la nostra caritat. (És Crist que passa, 57).

Viure amb Déu és indubtablement córrer *un risc*, perquè el Senyor no s'accontenta compartint: ho vol tot. I acostar-se una mica més a Ell vol dir estar disposat a una nova conversió, a una nova rectificació, a escoltar més atentament les seves inspiracions, els sants desigs que fa brollar en la nostra ànima i a posar-los per obra.

Des de la nostra primera decisió conscient de viure amb integritat la doctrina de Crist, és segur que hem avançat molt pel camí de la fidelitat a la seva Paraula. Tot i així, ¿no és cert que encara hi ha moltes coses per fer?, ¿oi que per damunt de tot hi ha molta supèrbia? Falta, sens dubte, un nou canvi, una lleialtat més plena, una humilitat més profunda, talment que, en decreïxer el nostre egoisme, creïxi Crist en nosaltres, ja que *illum oportet crescere, me autem minui*, cal que Ell creïxi i que jo minvi. No és possible restar immòbils (...).

La conversió és cosa d'un instant; la santificació és una feina per a tota la vida. La llavor divina de la caritat, que Déu ha posat en les nostres ànimes, aspira a créixer, a manifestar-se en obres, a donar fruits que responguin en cada moment a allò que és agradable al Senyor. És indispensable per això, estar disposats a començar, a retrobar –en les noves situacions de la nostra vida– la llum, l'impuls de la primera conversió. I aquesta és la raó per la qual hem de preparar-nos amb un examen profund, demanant ajut al Senyor, per tal que puguem conèixer-lo millor i conèixer-nos millor a nosaltres mateixos. No hi ha cap més camí, si ens hem de convertir, altra vegada. (És Crist que passa, 58).

Jesús és el camí. Ell ha deixat en aquest món les petjades clares dels seus passos, senyals indelebles que ni el desgast dels anys ni la perfídia de l'enemic no han aconseguit d'esborrar. *Iesus Christus heri, et hodie; ipse et in sæcula*. Com m'agrada de recordar-ho!: Jesucrist, el mateix que ahir era per als Apòstols i la gent que el cercava, viu avui per a nosaltres, i viurà pels segles. (Amics de Déu, 127).

ENS ESCRIUEN

UN FAVOR EN EL PART

Ens trobàvem a la maternitat del sanatori espanyol de la ciutat de Mèxic, esperant el naixement del nostre sisè fill, a qui havíem decidit batejar –si era nen– amb el nom de Salvador, com a mostra d'afecte al meu sogre.

El doctor era un il·lustre ginecòleg, el qual coneixia la meva muller des del seu naixement, ja que va ser l'encarregat del part quan ella va néixer. El metge, en un moment donat, sortí de la sala de parts i em va dir, sense entrar en detalls, que les coses no anaven gaire bé. Li vaig comentar que aniria a la capella a encomanar la meva muller i el nadó.

Als parts del segon i del quart fill ja havia hagut de practicar cesàries. Aquest precedent agreujava la situació, ja que segons ens va explicar el metge posteriorment, en ple infantament, el treball del part s'havia complicat, posant en serios perill tant el nen com la meva dona.

Al cap de poca estona, el metge va sortir amb tota tranquil·litat, em va anar a buscar fins a la capella de la maternitat i em va informar que les coses havien anat molt bé i que era un xicotet, donant-me, al mateix temps, una forta abraçada i preguntant-me: «A quin sant t'has encomanat? De cop i volta tot va funcionar». A la qual cosa jo li vaig respondre «al Beat Josepmaria Escrivà, fundador de l'Opus Dei».

En converses posteriors amb la meva dona, em vaig adonar que en el moment que jo estava demanant la intercessió de l'ara Beat Josepmaria, la meva esposa va sentir que tot s'arreglava, i el nadó va néixer al cap d'uns quants minuts.

L'endemà, en el moment del baptisme a la mateixa capella, quan el capellà ens va preguntar el nom de la criatura, davant del meu sogre, amb gran alegria li vam posar el nom de Josepmaria Salvador.

(A.L.D., Tlalnepantla, Mèxic, 17-VIII-1996)

ALGÚ INFLUENT

Després de fer un curs de comptabilitat a la universitat, vaig decidir deixar-ho durant un any per tal de buscar un treball que fos útil per a la meva formació. Aleshores es deia –amb certa raó– que per aconseguir un lloc en el mercat laboral de Kenya hom havia de conèixer algú influent en el sector: allò que es coneix com “un padri”. En el meu cas, no en coneixia cap que em pogués ajudar. No obstant això, sí que tenia coneixement d'un padri i d'una Mare espirituals que m'ajudarien sense demanar-me res per endavant. Es tractava del Beat Josepmaria i de la nostra Santíssima Mare Maria. Vaig pregar l'estampa i el sant Rosari i vaig anar a buscar feina.

Vaig trobar feina en el primer lloc on vaig parar a cercar-ne. L'amo de l'empresa (una empresa de comptabilitat) té per costum parlar sense prejudicis amb els candidats. Em va entrevistar i, encara que no em coneixia de res, em donà la feina. No puc atribuir aquest favor a ningú més que a Déu, mitjançant la intercessió de la Verge Maria i del Beat Josepmaria.

(K.I.N., Nairobi, Kenya, 22-VI-1996)

MÉS VOCACIONS RELIGIOSES

El passat 30 d'agost vaig realitzar la visita canònica en un monestir, per delegació del senyor Bisbe de la diòcesi. Les monges que integren la comunitat són quatre, de més de seixanta-cinc anys cadascuna, perquè les que hi havia s'han anat morint i no es produïa cap ingrés de postulant des de feia, almenys, trenta anys.

La novetat d'aquesta visita la conformaven les quatre joves postulants provinents de l'estat de Kérala (Índia); havien arribat al monestir el passat 30 de maig. La mare abadesa em va dir: «Ja sap vostè com hem demanat en les nostres pregàries per les vocacions durant tots aquests llargs anys. Estem plenament convençudes que qui ens ha dut aquestes noies ha estat el Beat Josepmaria, a qui darrerament vam decidir-nos a encomanar aquesta intenció».

(A.L.A., Ciudad Real, Espanya, 6-IX-1996)

EL SEGREST I LA NOVENA

En una de les escoles pre-primàries de San Salvador la mestra amb els noiets van començar a resar una novena al Beat Josepmaria per tal que aparegués un nen que, feia un any, havia estat segrestat. Al vuitè dia, un dels petits va comentar «avui la mare d'en tal encara està plorant, però demà ja no ho farà, perquè haurem acabat la novena i el nen tornarà».

La mestra va començar a patir i a pensar quina explicació donaria als nens, ja que era molt poc probable que el nen aparegués. Però, efectivament, el nen va ser lliurat el dia que van acabar la novena. La mestra estava d'allò més commoguda.

(X.X., Guatemala, 29-IX-1996)

UN TREBALL MILLOR

Des de fa dos mesos tenia un treball provisional com a venedor de gelats. És una tasca molt sacrificada: cada dia, diumenges i festius inclosos, estic dotze hores ininterrompudes a la feina, situada en un lloc molt calorós de Còrdova. A més, està molt mal remunerada. Amb tot això és fàcil d'imaginar que aquesta no és la situació idònia per a mi, ja que he d'ocupar-me de la meva família: esposa i tres fills.

Pocs dies després de començar aquesta feina em vaig adonar que acostumava a passar prop de la meva parada un capellà. Vaig començar a saludar-lo i ell em corresponia. Un dia que anava a obrir la gelateria me'l vaig trobar pel carrer i vam anar xerrant l'estona que vam caminar plegats.

Un altre dia que va passar pel costat de la parada, vaig aprofitar per preguntar-li si coneixia algun lloc de treball, a la qual cosa em contestà que no, però que intentaria assabentar-se'n. Em digué que li ho demanés al Beat Josepmaria, que havia fet molts favors i que segurament m'aconseguiria el lloc que jo desitjava. Aquell mateix dia vaig començar a pregar l'estampa del Beat Josepmaria. Li demanava al Senyor, per intercessió del Beat, que em donés salut i treball; i al novè dia de resar-la m'ha sortit un treball de guarda-jurat nocturn, molt més ben remunerat, amb un horari més portable i amb unes condicions més idònies per a la meva edat.

Jo continuo resant les meves pregàries al Beat Josepmaria i dic a la meva dona i a tot-hom que ha estat ell qui m'ha aconseguit la feina i els dic que també li demanin el que necessitin.

(M.C.A., Còrdova, Espanya, VIII-1996)

EL LLAMPEC DEL PUIGMAL

Vam sortir en direcció al Puigmal (2.913 m.) el dimecres dia 7 d'agost de 1996. Prop del cim, les formacions de núvols anaven creixent. En determinat moment ens vam plantejar abandonar, però com que érem només a 10 minuts del pic més alt, vam decidir continuar tots plegats. Vam fer el cim i als cinc minuts va esclatar una tempesta amb aparell elèctric. Començà a caure pedra amb molta força, la qual cosa ens obligà a buscar aixopluc, ja que el mal que la pedra ens feia a cames, braços i cara era considerable. Quatre de nosaltres ens vam protegir darrere d'unes pedres apilonades, ja posades així per aquestes ocasions. En Juan Pedro i en Xavier venien cap allí quan es va produir l'accident.

De sobte, se sentí un soroll fort i sec d'un llampec que va caure molt a prop nostre. En aquell moment, l'Eduard i en Sergi van treure el cap i van veure en Juan Pedro estès al terra i en Xavier incorporant-se. En Sergi va sortir ràpidament del refugi, per veure què havia passat. Mentrestant, la pedra i els llampecs seguien calent damunt nostre. En Sergi va donar la volta al cos inert d'en Juan Pedro, i en veure'l amb els ulls mirant a l'infinit, amb sang a la boca i un cop al cap, va exclamar «Déu meu!». Mentrestant, la tempesta de pluja i pedra anava minvant. En veure que no reaccionava davant dels estímuls visuals que se li feien, en Sergi decidí fer-li uns massatges cardíacs, al mateix temps que es dirigia amb confiança al Beat Josepmaria dient-li, «Pare!, Pare!, Pare!». En aquell moment, en Juan Pedro va fer un cop d'alè i, davant aquesta mínima esperança de fer-lo tornar en si, vam començar a resar avemaries a cop de massatge cardíac. Tri-garia més de dues hores llargues per recuperar el coneixement. Nosaltres encara no sabíem que el causant de tot allò havia estat un llampec. Mentre esperàvem que arribés l'ajut, ens vam posar a resar el Rosari i algunes estampes del Beat Josepmaria, acudint a la seva intercessió.

Després d'unes dues hores –menys temps del que havíem calculat– vàrem sentir el so d'un helicòpter. En Sergi va sortir corrents tractant de localitzar-lo enmig de la boira. Era davant nostre, al costat del cim, però no ens podíem veure. Quan va notar que s'allunyava, en Sergi va córrer muntanya avall darrere del soroll, fins que es van trobar. L'helicòpter va aterrar com va poder i vàrem evacuar en Juan Pedro. Al dispensari li van fer un primer reconeixement i van descobrir els senyals del llampec al seu cos. El van establir, van comprovar les seves constants i es disposaren a traslladar-lo a un altre hospital on va estar uns dies en observació. Després d'una setmana va tornar a casa seva. La sorprenent recuperació i l'agilitat en el trasllat l'atribuïm a la intercessió del Beat Josepmaria.

(J.E., Barcelona, Espanya, 13-VIII-1996)

UN CANVI RADICAL

Dimarts passat, un dels meus col·laboradors en el grup d'investigació va venir a visitar-me i em va comunicar que durant els dos dies següents seria fora. Em digué que anava a esterilitzar-se. Vaig intentar explicar-li que era una cosa absurda i li vaig donar diverses raons. Ell m'exposà els seus motius: tenia tres fills i poques perspectives de futur. La conversa fou breu –el meu company s'havia quedat al llindar– i, a més, ens varen interrompre amb dues trucades de telèfon. Tot just va marxar, vaig resar una pregària al Beat Josepmaria i li vaig demanar la seva intercessió perquè no es dugués a terme allò que volia fer el meu amic. Mitja hora més tard, el meu company va tornar per dir-me que havia canviat d'opinió.

(A.D., Utrecht, Holanda, 17-III-1996)

DUES CONVERSIONS

La meua primera trobada amb l'estampa del Beat Josepmaria fou fa deu anys. Aleshores encara no era cristiana ni sabia res del cristianisme. Un dia em van presentar una persona de l'Opus Dei que em va regalar una estampa. Des d'aleshores la meua vida va canviar radicalment. Vaig començar a estudiar el catecisme a poc a poc, vaig aprendre a resar i a demanar-li coses al Beat Josepmaria. Per aquell temps la meua mare va haver de ser ingressada a l'hospital de forma imprevista. Li diagnosticaren un càncer. Aquest fet em va afectar força. Vaig començar a pregar intensament; vaig demanar a Déu mitjançant el Beat Josepmaria que no s'emportés la meua mare. Si volia endur-se-la amb Ell, almenys que rebés abans el Baptisme. Li vaig donar una estampa a la meua mare, que va conservar amb molt d'afecte, i vaig començar a ensenyar-li el catecisme. Es va començar a trobar amb Déu.

Després d'haver estat hospitalitzada diverses vegades, va morir l'any passat. Gràcies a Déu, va rebre el Baptisme, i se'n va anar d'aquest món mirant una imatge de Santa Maria que tenia al davant.

Jo també vaig rebre la gràcia del Baptisme i intento comportar-me com a filla de Déu. Dono les gràcies al Beat Josepmaria per haver-me canviat la vida d'aquesta manera d'ençà que em vaig trobar amb la seva estampa.

(M.M., Ashiya, Japó, 14-XII-1996)

UNA TESI A SHANGAI

Fa poc vaig rebre una carta des de la Xina d'un amic que estudia medicina a Shangai. Donava les gràcies al Beat Josepmaria per haver-ne rebut un favor gràcies a la seva intercessió: va passar sense problemes la defensa de la seva tesi doctoral. El meu amic em demanava més informació sobre el Fundador de l'Opus Dei. Comprovo així que el Beat Josepmaria s'ha prodigat també a la Xina.

(M.P., Macau, 13-VI-1996)

LA CAMIONETA

Al fill d'una de les meves amigues li van robar una camioneta que era del seu marit, la qual camioneta li era de molta utilitat.

Ningú no sabia ni amb qui ni on podia ser. Li vaig regalar a la meua amiga l'estampa del Beat Josepmaria, amb la finalitat que li ho encomanés. No li va fer gaire cas, i la va deixar a qualsevol lloc.

El seu marit, que era qui realment necessitava la camioneta, va trobar l'estampa del Beat i mirant-lo fixament li va dir: «Pare, si de veritat ets tan miraculós, dóna'm alguna informació sobre la meua camioneta, i fes que la recuperi».

L'endemà la meua amiga es va llevar molt d'hora per anar a treballar, i en sortir a la porta es va trobar un senyor que li va dir: «digues-li al teu marit que avui mateix vagi al poble veí a recollir la seva camioneta» –li va indicar exactament on la trobaria–, però li va advertir: «que hi vagi avui mateix, que la volen vendre».

La meua amiga li va demanar de part de qui li donava l'encàrrec, però el senyor li va contestar que no feia al cas, que només li digués això. El seu marit va anar al lloc indicat i allí hi havia la seva camioneta. Va poder recuperar-la sense cap dificultat.

(M.H., Guadalupe, Mèxic, 11-IX-1996)

CONTRA EL 99% DE POSSIBILITATS

Fa anys em van diagnosticar un emfisema, per la qual cosa he d'anar al metge cada sis setmanes a fer una revisió. En una d'aquestes visites, em van fer unes radiografies i van trobar una taca en un pulmó. El metge em va suggerir que em visités un especialista de tòrax, el qual, després de revisar les proves que m'havien fet, va decidir operar-me d'ambdós pulmons; el dret, per treure-hi la taca, i, l'esquerre, per fer-hi una reducció i tractar l'emfisema.

Em vaig espantar i vaig parlar amb el meu cosí, que és sacerdot, el qual em va donar una estampa del Beat Josepmaria i em va dir que resés aquella oració cada dia. Ho vaig fer amb confiança, demanant-li que m'ajudés a sobreviure a l'operació, si era la voluntat de Déu.

Quan vaig tornar a veure el cirurgià, em va informar que només m'operaria del pulmó on tenia la taca, degut als meus antecedents de càncer i emfisema. Em varen intervenir el 6 de desembre de 1995. Les paraules del metge quan va acabar van ser: «vostè té la sort dels irlandesos...». Li vaig contestar que no, que tenia una cosa millor: el Beat Josepmaria havia contestat les meves pregàries. Aleshores el metge em va comentar que tots ells estaven segurs en un 99% que tenia càncer i que les meves possibilitats de sobreviure, si n'hi havia, eren escasses.

Mai no deixaré de resar al Beat Josepmaria Escrivà ja que, a més a més, ha reforçat la meva fe i cada dia li dono les gràcies.

(E.G., Cliffs Park, Estats Units, 3-IV-1996)

ELS SIS AUTOMÒBILS ROBATS

Durant el mes de maig, al garatge vigilat on guardem l'automòbil, hi va haver un robatori de sis cotxes molt cars, de totes les ràdios dels altres cotxes i de les claus dels més cars que hi havia allí aparcats. La tarda anterior, una persona hi havia deixat el seu cotxe pocs minuts abans que tanquessin, demanant poder deixar-lo allà per una nit. En realitat, es tractava d'un automòbil acabat de robar. A la part del darrere del cotxe hi havia amagats sis còmplices que, quan el vigilant va marxar, van sortir del seu amagatall i "van treballar" sense ser destorbats. El propietari del garatge, una persona de 70 anys, molt bo i sempre molt amable amb tots els clients, es va quedar horroritzat, ja que els desperfectes representaven una xifra altíssima, de la qual l'assegurança no cobria ni la meitat. Dues persones vam començar a resar una novena al Beat Josepmaria per tal que aconseguissin trobar els cotxes robats, cosa bastant difícil i improbable. Doncs bé, en dues o tres setmanes, la policia va trobar els sis automòbils robats.

(M.B., Milà, Itàlia, 29-XII-1996)

Els originals d'aquests relats, amb els noms i adreces dels qui escriuen, es conserven a l'Arxiu de la Postulació de la Causa.

Agraïm les nombroses cartes que ens arriben. Són testimoni de la devoció amb la qual tantes persones, a tot el món, resen a Déu Nostre Senyor, posant com a intercessor el Beat Josepmaria Escrivà de Balaguer. En aquest Full Informatiu només reproduïm, per exigències d'espai, paràgrafs d'algunes, que expliquen fets importants o anècdotes senzilles.

També agraïm –davant la impossibilitat de fer-ho nominalment– les almoines que ens envien per col·laborar en les despeses d'edició i distribució d'aquest Full Informatiu, i per ajudar en el desenvolupament de les obres apostòliques promogudes per l'amor a les ànimes del Beat Josepmaria Escrivà de Balaguer.

OBRES PUBLICADES

CAMÍ. «Mons. Escrivà ha escrit alguna cosa més que una obra mestra: va escriure traient inspiració del seu propi cor, i també arriben al cor els breus paràgrafs que formen *CAMÍ...*» (*L'Osservatore Romano*, 24-III-1950). La primera edició d'aquest llibre és de 1934, amb el títol de *Consideraciones espirituales*. Ara ja n'hi ha 319 edicions, en 42 idiomes, i 4.114.863 exemplars.

SOLC. «Com *Camí* (...), *Solc* és fruit de la vida interior i de l'experiència d'ànimes de Mons. Escrivà» (del pròleg de Mons. Álvaro del Portillo). La primera edició és de 1986. Se n'han fet 63 edicions, en 18 idiomes, i 419.298 exemplars.

FORJA. *Forja* «és un llibre de foc, la lectura i meditació del qual poden portar moltes ànimes a la forja de l'Amor diví, i encendre-les en afany de santedat i apostolat, perquè aquest era el desig de Mons. Escrivà» (del pròleg de Mons. Álvaro del Portillo). La primera edició és de 1987. Se n'han fet 38 edicions, en 10 idiomes, i 367.955 exemplars.

SANT ROSARI. Llibre de meditacions sobre cadascun dels quinze misteris de la vida de Crist que es contempen quan es resa el Sant Rosari. La primera edició és de 1934. Des d'aleshores se n'han fet 118 edicions, en 22 idiomes, i 677.633 exemplars.

VIA CRUCIS. Conseqüència de la freqüent contemplació que Mons. Escrivà feia de les escenes de la Passió del Senyor. La primera edició és de 1981. Se n'han fet 67 edicions, en 16 idiomes, i 378.559 exemplars.

CONVERSESES. A *Converses amb Mons. Escrivà de Balaguer*, el Fundador de l'Opus Dei contesta per escrit les preguntes formulades per diversos diaris i revistes de diferents països. La primera edició és de 1968. Se n'han publicat 54 edicions, en 9 idiomes, i 329.490 exemplars.

ÉS CRIST QUE PASSA. El llibre recull 18 homilies que ofereixen una profunda i suggestiva exposició de la doctrina i de la vida cristiana. Pròleg de Mons. Álvaro del Portillo. La primera edició és de 1973. Ja n'han aparegut 84 edicions, en 13 idiomes, i 463.641 exemplars.

AMICS DE DÉU. Recopilació de 18 homilies més, en les quals l'autor pren les virtuts cristianes com el fil conductor del seu entranyable col·loqui filial amb Déu. Pròleg de Mons. Álvaro del Portillo. Es va publicar el 1977 i actualment n'hi ha 71 edicions, en 12 idiomes, i 378.767 exemplars.

AMAR A LA IGLESIA. Col·lecció d'homilies sobre la missió sobrenatural de l'Església, el sacerdoci i la fidelitat del cristià a l'Esposa de Crist. La primera edició és de 1986. N'han sortit 13 edicions, en 8 idiomes, i 41.055 exemplars.

LA ABADESA DE LAS HUELGA. Un penetrant estudi teològic-jurídic, a partir de les fonts i documents originals, del cas extraordinari de jurisdicció quasiepiscopal per part de l'abadessa del famós monestir de Burgos. La primera edició es va publicar el 1944. La segona és de 1974. I el 1988 se'n va fer una tercera.

(Comandes a les llibreries)